



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15504/2025
27.11.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Град ..., чији је пуномоћник Мирослав Живковић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ АД Београд, коју у поступку по ревизији заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости одредбе уговора о кредиту и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 7052/21 од 15.05.2025. године, у седници одржаној 27.11.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 7052/21 од 15.05.2025. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 7052/21 од 15.05.2025. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 2551/20 од 24.09.2020. године тако што се одбија као неоснован тужбени захтев којим је тужилац АА из ... тражио да се утврди да је ништава одредба члана 9. став 1. тачка (i) Уговора о готовинском кредиту број ..., закљученог 21.01.2015. године између парничних странака, која гласи: „Корисник кредита се обавезује да банци плати фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара“ и да се обавезе тужена да тужиоцу на име стеченог без основа због незаконито наплаћене накнаде за обраду кредитног захтева исплати износ од 15.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.01.2015. године до исплате, те се одбија захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади укупне трошкове поступка у износу од 60.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 2551/20 од 24.09.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је ништава одредба члана 9. став 1. тачка (i) Уговора о готовинском кредиту број ..., закљученог

21.01.2015. године између парничних странака, која гласи: „Корисник кредита се обавезује да банци плати фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара“. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стеченог без основа због незаконито наплаћене накнаде за обраду кредитног захтева исплати износ од 15.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.01.2015. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 24.500,00 динара са законском затезном каматом од дана када се стекну услови за извршење до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 7052/21 од 15.05.2025. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са позивом на члан 404. Закона о парничном поступку, а ради уједначавања судске праксе.

Тужилац је поднео одговор на ревизију тужене са захтевом за накнаду трошкова за његов састав.

Одлучујући о дозвољености ревизије на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11, ...10/23), Врховни суд је нашао да су испуњени услови из става 1. истог члана да се дозволи одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као корисник кредита са туженом као даваоцем кредита закључио Уговор о готовинском кредиту 21.01.2015. године, којим му је одобрен кредит у износу од 750.000,00 динара, са периодом отплате и каматном стопом ближе одређеним у уговору. Спорном уговорном одредбом из члана 9. став 1. тачка (i), корисник кредита се обавезао да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева у висини од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара. Међу странкама није спорно да је на основу наведене уговорне одредбе тужена од тужиоца наплатила износ од 15.000,00 динара на дан закључења уговора. У понуди банке од 21.01.2015. године, у тачки 3.3 – врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, наведена је, између осталог, и накнада за обраду захтева: 2%, односно 15.000,00 динара фиксно.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев налазећи да је предметна уговорна одредба ништава јер по становишту

првостепеног суда овом одредбом није прецизирано који су то стварни трошкови кредита и зашто се везују за износ кредита, због чега је тужиоцу остао непознат механизам по коме се добија висина предметне провизије банке, што је чини противном основним начелима облигационог права, уз додатну аргументацију другостепеног суда да тужена није доказала да је тужиоца у предуговорној фази уручила понуду на прописаном обрасцу будући да достављена понуда није потписана од стране тужиоца. Из тих разлога су обавезали тужену банку да врати тужиоцу наплаћени новчани износ са законском затезном каматом, применом чланова 104. став 1, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО), уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила или закон не упућују на нешто друго. Суд на ништавост уговора пази по службеној дужности према члану 109. ЗОО.

Према члану 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ број 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 21.01.2015. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Понуда се исписује на прописаном обрасцу, на папиру или другом трајном носачу података и садржи, поред осталог, и ефективну каматну стопу и укупан износ који корисник треба да плати, односно који треба да му се исплати, а приказан је на репрезентативном примеру у коме су назначени сви елементи на основу којих је тај износ обрачунат (члан 17. став 4. тачка 8. тог закона). Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних

начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама, у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту), који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

У конкретном случају, парничне странке су закључиле уговор о кредиту 21.01.2015. године на основу понуде банке од истог датума, која је сачињена у писаној форми, односно на прописаном обрасцу 1б – основни подаци о кредиту. Ова понуда је оверена и потписана од стране овлашћеног лица банке као понудиоца, а у Одлуци НБС и обрасцу 1б – Основни подаци о кредиту (прилог Одлуке) није предвиђена рубрика за потпис корисника кредита. Зато је погрешно становиште другостепеног суда да је у конкретном случају изостала предуговорна фаза јер понуда не садржи потпис тужиоца, односно да тужена није доказала да је тужиоца информисала и обавестила о трошковима кредита у смислу законских и подзаконских одредаба. Осим тога, тужилац у току поступка није оспоравао понуду ни чињеницу да му је иста уручена, а тужбени захтев је засновао на становишту да је предметна уговорна одредба у супротности са основним начелима облигационог права јер банка нема право да поред уговорене камате наплати и накнаду на име обраде кредита и да при томе не прецизира који су то стварни трошкови кредита.

Следом наведеног, предметна уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Исказивањем у понуди и у уговору накнаде за банкарску услугу (фиксна и једнократна, изражена процентуално у уговору и у апсолутном новчаном износу у понуди) задовољава се и услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга, као и члана 50. ЗОО. Банка није у обавези да доказује структуру и спецификацију трошкова поводом накнаде за банкарску услугу нити да ли се ради о стварним трошковима да би се сматрало да је корисник кредита упознат са њима на јасан и недвосмислен начин. Зато је погрешно становиште нижестепених судова да је у конкретном случају изостала предуговорна фаза у смислу цитираних законских и подзаконских одредаба.

Како предметна уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1, 210. и 214. ЗОО.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је у коначном исходу парнице успела у спору, па јој на основу чланова 153. став 1., 154. и 163. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених и одређених трошкова и то: за приступ пуномоћника адвоката на једно одржано рочиште 7.500,00 динара, за састав од стране пуномоћника адвоката одговора на тужбу 6.000,00 динара, за састав жалбе 12.000,00 динара и за састав ревизије 20.000,00 динара, према Тарифи о наградама и накнада трошкова за рад адвоката важећој у време предуземања ових процених радњи и на име судских такси за жалбу и другостепену одлуку по 2.500,00 динара, за ревизију 5.000,00 динара и за одлуку по ревизији 5.000,00 динара, према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94...95/2018). Увећање од 20% на име ПДВ-а туженој није признато пошто од стране пуномоћника адвоката није приложен рачун о извршеним адвокатским услугама, у смислу одредбе члана 42. став 1. и 2. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС, бр. 84/2004...5/2016).

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Како састав одговора на ревизију није трошак који је био неопходан тужиоцу за вођење ове парнице, то је применом члана 154. став 1. у вези члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**